

[Aksel Larsen.]

sen og i folket. Dets centralisme er ikke demokratisk, men bureaukratisk. Det erkender ikke sit eget store ansvar for sin mangeårige stagnation og tilbagegang så lidt som sit medansvar for, at spaltningen i dansk arbejderbevægelse fortsat består.

På den anden fløj af arbejderbevægelsen har vi socialdemokratiet. Det er historisk som medlemsmæssigt et arbejderparti. Men dets ledelse, såvel i landsmålestok som også i høj grad lokalt, fører stort set en borgerlig politik. Den foretrækker samarbejde med borgerlige kræfter og partier fremfor at støtte sig på den arbejdende befolkning, ligesom den internationalt foretrækker alliancer med kapitalismens hovedlande fremfor samarbejde med de lande, hvor man bygger socialismen op. Og i en tid, hvor folket og fremfor alt arbejderklassen mere end nogen sinde har brug for et perspektiv, hvor spørgsmålet om en strukturændring af samfundet trænger sig bydende på, ikke så meget som skimter man forståelsen herfor i socialdemokratiets handlinger. Hvad har det ført til? At de to i dag eksisterende arbejderpartier ikke tilsammen har kunnet vinde flertallet af folket og derved tage den virkelige føring i dansk politik. At de bruger betydelige kræfter på at bekæmpe hinanden i stedet for i forening at løse fælles opgaver. Følgen er ikke blot voksende utilfredshed og mismod i arbejderne rækker, men også — denne kendsgerning trænger til at fremhæves åbent — at mange arbejdere og ligestillede enten er politisk passive eller endda i søgen efter noget andet for kortere eller længere tid støtter så det ene så det andet rent borgerlige parti.“

Ja, det er den analyse, jeg forsøgte mig med i efteråret 1958, og jeg kan ikke se andet i dag, end at den er rigtig. Jeg kan tilføje, at naturligvis forsøger jeg ikke på nogen måde at frakende mig selv ansvaret og måske hovedansvaret for, at der er blevet dannet et tredje arbejderparti her i landet, men jeg må have lov at gøre opmærksom på den rent historiske kendsgerning, at efter at jeg var blevet ekskluderet af kommunistisk parti, indtog jeg det standpunkt, at jeg ikke ville være med til at danne noget nyt

parti, hvis det ikke viste sig, at der på forhånd var sikret det en vis tilslutning. Jeg var af den opfattelse, at det kommunistiske parti ikke havde kunnet spille den rolle, det burde have spillet, og at socialdemokratiet ikke var tilfredsstillende som arbejderparti.

Da vi så havde en konference her på Christiansborg den 22. november 1958, besluttede vi at undersøge, om der var tilslutning til denne tanke ude i befolkningen, og gav os til at samle underskrifter på en partianmeldelse. Der kræves kun 10 000. Jeg erklærede selv, at hvis vi fik færre underskrifter end det antal stemmer, jeg fik i østre storkreds ved valget i 1957, 14 335, ville jeg ikke alene ikke være med til at danne noget parti, men jeg agtede at nedlægge mit mandat i folketinget. Nu vel, vi fik på et par måneder uden partiapparat, uden presse, uden penge, uden kontor mellem 17 000 og 18 000 underskrifter. Vi skønnede, at når det lå sådan, havde vi pligt til at forsøge at danne dette parti, ikke med det mål at lave ekstra splittelse, men i håb om, at vi ved vort partis virke som selvstændigt parti kunne øve indflydelse på arbejderbefolkningen i dette land, i særdeleshed på arbejderklassen, og dermed virke hen til, at hele arbejderbevægelsen — og man må forstå, at jeg opfatter ikke socialdemokratiet som et parti, der har monopol på arbejderbevægelsen, jeg er af den mening, at arbejderbevægelsen er noget andet og mere end socialdemokratiet — fik en fornyelse i sine politiske handlinger.

J. M. Pedersen: Da jeg tog ordet, var jeg fuldstændig klar over, at det ville blive meget vanskeligt at hale et dementi eller en undskyldning ud af det ærede medlem hr. Erik Eriksen. Jeg regnede med at få sådan en lidt omgående forklaring, og det er også blevet resultatet. Nu siger det ærede medlem, at jeg ikke udtrykker mig så klart, og at det er årsagen til, at det ærede medlem ikke forstår det og derfor ikke er klar over, om der er grundlag for at give mig en undskyldning, og det er selvfølgelig beklageligt, at jeg ikke udtrykker mig sådan, at det ærede medlem kan forstå mig. Jeg tror nu, det ærede medlem har store evner til at forstå eller misforstå efter ønske. Det stod jo ord til andet i fortrykket, og dette fortryk er udkommet 10 dage før interviewet,